

Monumentnummer*: 522404

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 22 augustus 2002
Kadaster deel/nr 82734/55

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*		
's-Hertogenbosch	's-Hertogenbosch	Noord-Brabant		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
's-Hertogenbosch	L			474

Omschrijving**

Inleiding.

BisschopsKAPEL, in 1882 opgetrokken in neogotische vormen naar plannen van de Bossche architect L.C. Hezenmans. Het gebouw, dat in eerste instantie moest dienen als begraafplaats voor de in 1877 overleden bisschop J. Zwijsen, werd gefinancierd door de door Zwijsen gestichte congregaties van de Zusters van Liefde en de Fraters van Tilburg en het bisdom 's-Hertogenbosch. De kapel is gelegen in het noordwestelijke deel van de begraafplaats. Onder de kapel bevindt zich de crypte van de bisschoppen van 's-Hertogenbosch. De crypte is toegankelijk via de uitbouw aan de achterzijde. De kapel werd in 1978 en 1994 gerestaureerd.

Omschrijving.

Kapel op zeskante grondslag met muren van machinale baksteen in schoon metselwerk in kruisverband. Het voegwerk is geknipt en gesneden. De kapel heeft een schilddak met leien in Maasdekking en wordt bekroond door een zeskante, eveneens met leien gedekte, dakruiter. Aan zowel de voor- als de achterzijde bevindt zich een éénlaagse uitbouw met muren in schoon metselwerk onder een zadeldak met leien. De kapel heeft aan alle zijden zich twee maal verjongende gemetselde steunberen.

De detaillering van de hoofdmassa van de kapel is uitgewerkt in zandsteen in onder andere lijsten, plint, afdekstenen, waterlijsten, venstertraceringen, afzaten, goot en klossen. Aan de zijkanten van de kapel bevinden zich, net boven de grond enkele ventilatieopeningen die met ijzeren roosters zijn afgezet.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De uitbouw aan de noordzijde dient als ingang. De entree heeft een korbog met een dubbele opgeklampte houten deur met smeedijzeren beslag. De ingang heeft een zandstenen omlijsting die overgaat in een spitsboog met gotiserend maaswerk. Boven de ingang is onder een uitkragend baldakijn een beeld van de wederopgestane Christus geplaatst; het beeld rust op een gebeeldhouwde console in de vorm van een engelenfiguur met jaartalschild in de handen. Op de daknok bevindt zich een grote dakruiter met hoog opgaande spits, bekroond met een siersmeedijzeren kruis. De galmborden zijn van hout en elk voorzien van twee lancetvensters met een vierpas daarboven. Het interieur van de kapel is sober in detaillering. Via een met een kruisribgewelf overwelfde rechthoekige voorhal komt men in de centrale ruimte. Deze is overwelfd met een zesdelig kruisribgewelf waarvan de ribben in een centrale cirkel bijeenkomen. De gewelfribben rusten op colonnetten met hardstenen basementen en polychrome bladkapitelen. De zone onder de hoge vensters is niet geornamenteerd. Het koor van de kapel is iets verhoogd ten opzichte van de centrale ruimte en heeft een trap met drie treden. Aan de achterzijde, in de uitbouw, bevinden zich nog enkele kleine nevenruimtes die voornamelijk voor opslag dienen. Het kerkmeubilair is niet meer authentiek. In het entreegedeelte is in de vloer een grote gedenksteen geplaatst met daarin de namen en wapenschilden van de alhier begraven bisschoppen van 's-Hertogenbosch. Onder de kapel bevindt zich de crypte met de stoffelijke resten van de bisschoppen en prelaten van 's-Hertogenbosch. Deze is toegankelijk via de rechthoekige uitbouw aan de achterzijde met driezijdige sluiting. De uitbouw heeft muren in schoon metselwerk van in kruisverband gemetselde machinale baksteen, een schilddak met geschubde leien en aan elke zijde twee gekoppelde spitsboogvensters met zandstenen omlijsting.

De ingang heeft een korbog met opgeklampte deur met smeedijzeren sierbeslag. Boven deze ingang bevinden zich een wapenstein en een steen met het opschrift "grafstede van onze overleden bisschoppen en priesters". Via een tweedelige hardstenen trap komt men in de onder de kapel gelegen rechthoekige crypte. De vloer hiervan is belegd met plavuizen. De crypte is overwelfd met gemetselde troggewelfjes op ijzeren I-balken. Elk van de zijwanden is opgebouwd uit 48, met een segmentboog getoogde, gemetselde nissen waar de kisten der overledenen in kunnen worden bijgezet. De nissen zijn dichtgezet met natuurstenen platen en hebben zandstenen hoekblokken. Enkele van de bovenste nissen hebben een rooster met gaten en dienen als ventilatieopeningen. De achterwand telt twaalf nissen die gelijk zijn aan die van de zijwanden. In deze wand zijn de bisschoppen van 's-Hertogenbosch tot Mgr. Mutsaerts (+ 1964) bijgezet. In de zijwanden bevinden zich voornamelijk de resten van lagere kerkelijke hoogwaardigheidsbekleders.

Rechts voor de kapel bevindt zich een houten paal waaraan het zogenoemde "eeuwig licht" is bevestigd. Dit is een met punten beveiligde smeedijzeren olielamp met contragewicht. De lamp dateert nog uit de bouwtijd van de kapel.

Waardering.

De kapel is van algemeen belang. De kapel heeft cultuurhistorische waarde als bijzondere uitdrukking van een sociale en geestelijke ontwikkeling, in het bijzonder de ontwikkeling van de katholieke grafcultuur. De kapel heeft

historisch belang als laatste rustplaats van de Bossche bisschoppen. De kapel heeft architectuurhistorisch belang vanwege de plaats in het werk van de beeldhouwer/architect L.C. Hezenmans die onder meer verantwoordelijk was voor de uitvoering van de restauratie van de Sint Jan en vanwege de toegepaste neogotische vormtaal. De kapel heeft ensemblewaarden als onderdeel van een groter geheel met cultuurhistorische, architectuurhistorische en typologische samenhang. De kapel is gaaf bewaard gebleven en typologisch zeldzaam.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kapel (F)

Functie

Kapel(F1)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument